

ΓΚΠΔ - ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΕ ΑΡΙΘ. C-231/2022 ΑΠΟΦΑΣΗΣ
ΤΟΥ ΔΕΕ ΤΗΣ 11^{ης} ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2024

Κυριακή Καρακάση

DEA Droit Public, Univ.

Montpellier I, MBA

Νομική Ελέγκτρια Αρχής

Προστασίας Δεδομένων¹

Στο πλαίσιο της με αριθ. C-231/2022 Απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής ΔΕΕ) της 11^{ης} Ιανουαρίου 2024, το Δικαστήριο απάντησε σε προδικαστικά ερωτήματα που δέχτηκε από το Εφετείο Βρυξελλών (Cour d'appel de Bruxelles) αναφορικά με το αν αποτελεί υπεύθυνο επεξεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 4 σημείο 7 του ΓΚΠΔ, η επίσημη εφημερίδα κράτους μέλους στην οποία έχει ανατεθεί η δημόσια υπηρεσία της δημοσίευσης και αρχειοθέτησης επίσημων εγγράφων και η οποία είναι αρμόδια κατά το εθνικό δίκαιο να δημοσιεύει τις πράξεις και τα επίσημα έγγραφα, όπως διατάσσεται σχετικώς από τρίτες δημόσιες αρχές ακριβώς όπως της διαβιβάζονται από τις εν λόγω αρχές, αφού οι τελευταίες έχουν επεξεργαστεί τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στις προαναφερόμενες πράξεις και έγγραφα, χωρίς σε αυτή να απονεμηθεί από τον εθνικό νομοθέτη εξουσία εκτιμήσεως του περιεχομένου των εγγράφων που καλείται να δημοσιεύσει ούτε και του σκοπού και του τρόπου της δημοσίευσης. Σε περίπτωση δε καταφατικής απάντησης επί του ανωτέρω ερωτήματος, το αιτούν εθνικό δικαστήριο θέτει τον προβληματισμό σχετικά με το εάν το άρθρο 5 παρ. 2 του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι η επίσημη εφημερίδα είναι αποκλειστικά υπεύθυνη για την τήρηση των υποχρεώσεων που βαραίνουν τον υπεύθυνο επεξεργασίας δυνάμει της επίμαχης ως άνω διάταξης,

¹ Ο σχολιασμός απηχεί τις απόψεις της γράφουσας και ως εκ τούτου δεν δεσμεύει την Αρχή Προστασίας Δεδομένων.

αποκλειομένης της ευθύνης των τρίτων δημοσίων αρχών που είχαν επεξεργαστεί προηγουμένως τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στις δημοσιευτές πράξεις ή εάν οι υποχρεώσεις αυτές επεκτείνονται σωρευτικά και στους προηγούμενους υπευθύνους επεξεργασίας.

Ειδικότερα, τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης που τέθηκε ενώπιον του βελγικού δικαστηρίου πυροδοτώντας τα ως άνω ερωτήματα έχουν ως εξής: Η ομοσπονδιακή δημόσια υπηρεσία δικαιοσύνης (SPF Justice) του Βελγίου, όπου υπάγεται η Διεύθυνση της Moniteur Belge, προσέβαλε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου απόφαση της εθνικής Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων με την οποία η τελευταία της απύθυνε επίκληση υποχρεώνοντάς τη να συμμορφωθεί σε αίτημα διαγραφής που είχε δεχτεί από θιγόμενο υποκείμενο δεδομένων και δη το αργότερο εντός 30 ημερών από την κοινοποίηση της ανωτέρω απόφασης. Σημειώνεται δε ότι το επίμαχο δικαίωμα διαγραφής ασκήθηκε από φυσικό πρόσωπο-εταίρο σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης, όταν διαπίστωσε ότι ο εντολοδόχος συμβολαιογράφος είχε συμπεριλάβει εκ παραδρομής στο απόσπασμα της εταιρικής συνέλευσης περί μείωσης του εταιρικού κεφαλαίου χωρίο με το όνομα του θιγόμενου υποκειμένου, το ποσό που του επεστράφη καθώς και τον αριθμό του τραπεζικού λογαριασμού του, ενώ τα εν λόγω στοιχεία δεν απαιτούνταν εκ του σχετικού εθνικού νόμου. Το εν λόγω δε έγγραφο προσκομίστηκε από τον συμβολαιογράφο για λογαριασμό του εντολέα του και θιγόμενου υποκειμένου των δεδομένων στη γραμματεία του δικαστηρίου επιχειρήσεων στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η εταιρεία, η οποία και απέστειλε το απόσπασμα της εταιρικής απόφασης στη Moniteur Belge προς δημοσίευση κατ' εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας. Ακολούθως το απόσπασμα της ανωτέρω απόφασης δημοσιεύτηκε, όπως ακριβώς είχε, ήτοι χωρίς να λάβει χώρα κάποιος έλεγχος του περιεχομένου του, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας και η SPF αρνήθηκε να ικανοποιήσει το αίτημα διαγραφής που άσκησε εκ των υστέρων το υποκείμενο των δεδομένων μη συμμορφούμενη και με τη μεταγενέστερη υποχρέωση διαγραφής, όπως αυτή προκύπτει από την απόφαση της αρμόδιας Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Στο πλαίσιο απάντησης επί του πρώτου ως άνω ερωτήματος, ο ενωσιακός δικαστής, αναγνωρίζει τη Moniteur Belge ως υπεύθυνη επεξεργασίας, στο μέτρο που αποδεικνύεται ότι έλαβε χώρα εκ μέρους του ως άνω φορέα συλλογή, καταχώριση, αποθήκευση, κοινολόγηση με διαβίβαση και διάδοση των επίμαχων προσωπικών δεδομένων. Σημειώνεται δε ότι η ανωτέρω δικαστική κρίση θεμελιώθηκε στη διασταλτική ερμηνεία της έννοιας του «υπευθύνου επεξεργασίας», που αποτελεί πάγια νομολογιακή προσέγγιση² χάριν διασφάλισης μίας κατά το δυνατόν αποτε-

² Πρβλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ της 29ης Ιουλίου 2019, *Fashion ID*, C-40/17, EU:C:2019:629, σκέψη 66· και της 28ης Απριλίου 2022, *Meta Platforms Ireland*, C-319/20, EU:C:2022:322, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

λεσματικής και πλήρους προστασίας των υποκειμένων των δεδομένων. Επομένως, στο πλαίσιο της εν λόγω ερμηνείας, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι στις περιπτώσεις που ο καθορισμός των σκοπών και του τρόπου της επεξεργασίας –ως των θεμελιωδών κριτηρίων για την ανάδειξη του υπευθύνου επεξεργασίας– και ενδεχομένως και ο ορισμός αυτός καθ' αυτός του υπευθύνου επεξεργασίας γίνονται στο πλαίσιο διατάξεων του εθνικού δικαίου, οι τελευταίες δύνανται να καθορίζουν τα ως άνω στοιχεία όχι μόνον ρητώς αλλά και εμμέσως. Ειδικότερα, ο ενωσιακός Δικαστής στην υπό εξέταση υπόθεση δέχτηκε ότι αρκεί να συνάγεται με βεβαιότητα από τις εκάστοτε ισχύουσες εθνικές διατάξεις, και επομένως στο πλαίσιο μίας λογικο-συστηματικής ερμηνείας των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού δικαίου, ο ρόλος, η αποστολή καθώς και οι εξουσίες που ανατίθενται στο συγκεκριμένο πρόσωπο ή φορέα προκειμένου να του προσνεμηθεί η ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας. Κατά το ΔΕΕ, εάν η ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας επιφυλασσόταν μόνο στα πρόσωπα ή στους φορείς για τα οποία ορίζονται ρητά από το εθνικό δίκαιο οι σκοποί και ο τρόπος της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων χωρίς να λαμβάνεται υπ' όψιν ότι κατ' ουσίαν πάντως προκύπτουν ερμηνευτικά τα ανωτέρω κριτήρια από τις διατάξεις του νόμου που διέπουν τη δραστηριότητα της συγκεκριμένης κάθε φορά οντότητας, κάτι τέτοιο θα περιόριζε αδικαιολόγητα την προστασία των υποκειμένων των δεδομένων.

Στην υπό εξέταση δε περίπτωση το Δικαστήριο συνήγαγε από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου της δικογραφίας ότι το βελγικό δίκαιο περιγράφοντας τις ενέργειες στις οποίες προβαίνει η *Moniteur Belge*, οι οποίες συνίστανται στη συλλογή, καταχώριση, αποθήκευση και δημοσίευση πράξεων και εγγράφων που της αποστέλλονται και δη ως έχουν και κατ' επέκταση με τα προσωπικά δεδομένα που περιλαμβάνονται σε αυτά με σκοπό την επίσημη ενημέρωση του κοινού, καθόρισε έστω έμμεσα τους σκοπούς και τον τρόπο επεξεργασίας. Κατόπιν τούτων, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα του ότι από τις ανωτέρω διατάξεις του βελγικού δικαίου προσνέμεται στη *Moniteur Belge* η ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας. Μάλιστα, για τον ενωσιακό δικαστή το εν λόγω συμπέρασμα δεν κλονίζεται από το γεγονός του ότι η εν λόγω οντότητα στερείται νομικής προσωπικότητας, καθ' όσον από το γράμμα της διάταξης του άρθρου 4 στοιχ. 7 του ΓΚΠΔ δεν προκύπτει κάποιο σχετικό κριτήριο. Περαιτέρω, για τον ενωσιακό δικαστή το γεγονός του ότι η *Moniteur Belge* περιορίζεται στην άνευ εκ μέρους της ελέγχου ή τροποποίησης δημοσίευση των εγγράφων που της διαβιβάζονται, δεν ασκεί επιρροή στο χαρακτηρισμό της ως υπεύθυνης επεξεργασίας. Τούτο δε, διότι το εθνικό δίκαιο καθορίζει τους σκοπούς και τον τρόπο επεξεργασίας, ώστε αυτοί να συνάδουν άρρηκτα με αυτή καθ' αυτή τη δημοσίευση εγγράφων χωρίς να προηγείται κανενός είδους έλεγχος με γνώμονα την επίτευξη του σκοπού σύστασης της *Moniteur Belge* που συνίσταται στην ενημέρωση του κοινού για το περιεχόμενο των εκάστοτε δημοσιευτέων πράξεων και εγγράφων εν γένει, ώστε αυτά να καθίστανται

αντιτάξιμα έναντι τρίτων. Καταλήγει δε ο σχετικός δικανικός συλλογισμός στο συμπέρασμα ότι η αποστέρηση από την επίμαχη οντότητα της ιδιότητας του υπευθύνου επεξεργασίας εκ μόνου του λόγου της μη διενέργειας ελέγχου επί των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που εμπριέχονται στα έγγραφα που καλείται να δημοσιεύσει, θα περιόριζε την ερμηνευτική εμβέλεια του άρθρου 4 στοιχ. 7 του ΓΚΠΔ σε επίπεδο τελολογικό.

Εν συνεχεία το Δικαστήριο απαντά στην αμφιβολία του αιτούντος βελγικού Δικαστηρίου σχετικά με το αν θα μπορούσε η *Moniteur Belge* να θεωρηθεί η μόνη υπεύθυνη επεξεργασίας παρά το ότι είναι ο τελευταίος κρίκος μίας αλυσίδας πράξεων επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που προηγήθηκαν και περιελάμβαναν την επεξεργασία που έλαβε χώρα τόσο από τον συμβολαιογράφο, κατά τα ως άνω αναλυτικώς εκτεθέντα, όσο και από τη γραμματεία του αρμόδιου δικαστηρίου. Ο ενωσιακός δικαστής, ερμηνεύοντας το άρθρο 26 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 4 στοιχ. 7 του ΓΚΠΔ, σημείωσε ότι στις περιπτώσεις που τα αυτά προσωπικά δεδομένα υπόκεινται σε διαφορετικές πράξεις επεξεργασίας από διαφορετικά πρόσωπα ή οντότητες, δεν αποκλείεται να είναι το ίδιο το εθνικό δίκαιο³ εκείνο που θα καθορίσει έστω και έμμεσα⁴ τους σκοπούς και τον τρόπο όλων των διαδοχικών πράξεων επεξεργασίας και μάλιστα κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα επί μέρους πρόσωπα ή οντότητες να θεωρούνται ως από κοινού υπεύθυνα επεξεργασίας, με συγκεκριμένες ευθύνες που θα προσνέμονται σε καθένα εξ αυτών. Επομένως ο χαρακτηρισμός περισσοτέρων συμμετεχόντων σε διαδοχικές πράξεις επεξεργασίας των αυτών προσωπικών δεδομένων ως από κοινού υπευθύνων επεξεργασίας μπορεί να ερείδεται και στο εθνικό δίκαιο υπό τη διττή προϋπόθεση όλες οι πράξεις επεξεργασίας να συνεχονται από *ex lege* προβλεπόμενους σκοπούς και τρόπους επεξεργασίας και οι ευθύνες καθενός από τους από κοινού υπευθύνους επεξεργασίας να καθορίζονται ωσαύτως νομοθετικά. Κατόπιν τούτων ο ενωσιακός δικαστής απεφάνθη ως προς το δεύτερο ερώτημα του βελγικού δικαστηρίου ότι η *Moniteur Belge* αποτελεί τη μόνη υπεύθυνη επεξεργασίας ως προς την τήρηση των αρχών του άρθρου 5 του ΓΚΠΔ αναφορικά με τις πράξεις επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων που υποχρεούται να εκτελέσει δυνάμει των σχετικών εθνικών διατάξεων, μόνο υπό την προϋπόθεση ότι

³ Βλ. σκ. 46 της σχολιαζόμενης απόφασης με αναφορά στο γράμμα της διάταξης 26 παρ. 1 του ΓΚΠΔ.

⁴ Βλ. σκ. 50 της σχολιαζόμενης απόφασης όπου αναφέρεται ότι: «Διευκρινίζεται ότι ο ως άνω καθορισμός των σκοπών και του τρόπου της επεξεργασίας οι οποίοι συνδέουν διάφορες πράξεις επεξεργασίας που πραγματοποιούν οι συμμετέχοντες στην εν λόγω αλυσίδα, καθώς και των αντίστοιχων ευθυνών τους, μπορεί να γίνει από το εθνικό δίκαιο όχι μόνο άμεσα, αλλά επίσης και εμμέσως, υπό τον όρο, στην τελευταία αυτή περίπτωση, να είναι δυνατόν να συναχθεί κατά τρόπο αρκούντως σαφή από τις διατάξεις του νόμου που διέπουν τα εμπλεκόμενα πρόσωπα και οντότητες, καθώς και την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αυτά πραγματοποιούν στο πλαίσιο της επιβαλλόμενης από το εθνικό δίκαιο αλυσίδας πράξεων επεξεργασίας».

δεν προκύπτει επίσης από το εθνικό δίκαιο έστω και έμμεσα από κοινού ευθύνη της ως άνω οντότητας με έτερες τοιαύτες σε σχέση με τις εν λόγω πράξεις επεξεργασίας.

Ενόψει των ανωτέρω, φαίνεται καταρχήν να σχετικοποιείται η διακριτική ευχέρεια μίας οντότητας ως προς την άσκηση ελέγχου στα προσωπικά δεδομένα που καθίστανται αντικείμενο επεξεργασίας από την τελευταία ως κριτήριο που συχνά σταθμίζεται, μεταξύ άλλων, προκειμένου να αξιολογηθεί εάν η εν λόγω οντότητα καθορίζει τον σκοπό και τα μέσα της επεξεργασίας υπό την ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας. Η ανωτέρω δε διαπίστωση εντοπιζόταν και στη Γνώμη 1/2010 της Ο.Ε. του Άρθρου 29, όπου στο πλαίσιο καταγραφής της ιστορικής εξέλιξης του σημερινού στοιχείου του «καθορισμού» των σκοπών και των μέσων της επεξεργασίας στον ορισμό του υπευθύνου επεξεργασίας, αναφερόταν ότι είναι δυνατόν να είναι κανείς υπεύθυνος της επεξεργασίας ανεξάρτητα από συγκεκριμένη εξουσία ελέγχου επί των δεδομένων, η οποία απονέμεται από τον νόμο⁵.

Σχετικά με την παραδοχή του ενωσιακού δικαστή στο πλαίσιο της σχολιαζόμενης απόφασης, περί πρόσδοσης της ιδιότητας του υπευθύνου της επεξεργασίας σε οντότητα που στερείται νομικής προσωπικότητας⁶, σημειώνεται ότι εγείρονται εν τοις πράγμασι ορισμένα ζητήματα που άπτονται της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΓΚΠΔ, τα οποία δεν θίγονται εν προκειμένω από το Δικαστήριο. Ειδικότερα, ναι μεν το γράμμα της διάταξης του άρθρου 4 στοιχ. 7 του ΓΚΠΔ αναφέρεται και σε «άλλο φορέα», πέρα από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ως δυνητική οντότητα στην οποία αποδίδεται η ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας, πλην όμως ακόμα και στις περιπτώσεις αυτές οι ερμηνευτικές προσεγγίσεις πρέπει να έχουν ως γνώμονα την αποτελεσματική εφαρμογή του ΓΚΠΔ. Επομένως πρέπει να σταθμίζεται σε επίπεδο πραγματολογικό ποιες θα είναι οι συνέπειες, μεταξύ άλλων σε επίπεδο εκτέλεσης μίας απόφασης που θα επιβάλει κύρωση στο πλαίσιο διαπίστωσης παραβίασης διατάξεων του ΓΚΠΔ, όταν αυτή έχει ως αποδέκτη έναν στερούμενο νομικής προσωπικότητας υπεύθυνο επεξεργασίας⁷. Η επίμαχη απόφαση περιορίζεται

⁵ Βλ. Γνώμη 1/2010 της Ο.Ε. του Άρθρου 29, σχετικά με τις έννοιες του «υπευθύνου της επεξεργασίας» και του «εκτελούντος την επεξεργασία», η οποία εκδόθηκε την 16η Φεβρουαρίου 2010, 264/10/EL, WP 169 σελ. 10.

⁶ Πρβλ. ενδεικτικά EDPB, Κατευθυντήριες Γραμμές 07/2020 σχετικά με τις έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία στον ΓΚΠΔ, Έκδοση 2.0, εγκεκριμένες στις 7 Ιουλίου 2021, παρ. 14: Δεδομένου ότι ο απώτερος στόχος της απόδοσης του ρόλου του υπευθύνου επεξεργασίας είναι η διασφάλιση της λογοδοσίας και της αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η έννοια του «υπευθύνου επεξεργασίας» θα πρέπει να τυγχάνει επαρκώς διασταλτικής ερμηνείας, ευνοώντας, στο μέτρο του δυνατού, την αποτελεσματική και πλήρη προστασία των υποκειμένων των δεδομένων, ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης για την προστασία των δεδομένων, η αποφυγή κενών και η πρόληψη ενδεχόμενων προσπαθειών καταστρατήγησης των κανόνων, χωρίς ταυτόχρονα να μειώνεται ο ρόλος του υπευθύνου επεξεργασίας.

⁷ Βλ. σχετικά και Γνώμη 1/2010 της Ο.Ε. του Άρθρου 29, ό.π., σελ. 18.

σε μια διασταλτική ερμηνεία της έννοιας του υπευθύνου επεξεργασίας προσνέμοντας στη *Moniteur Belge* την ανωτέρω ιδιότητα, μολονότι πρόκειται για οντότητα χωρίς νομική προσωπικότητα. Ωστόσο, στο σημείο αυτό γεννάται και μια προβληματική ως προς τις τυχόν συνέπειες της εν λόγω ερμηνείας στο πεδίο της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΓΚΠΔ στην επίμαχη υπόθεση.

Επιπλέον, από την ανωτέρω απόφαση του ΔΕΕ, η οποία δεν αποκλείει την περίπτωση ο νόμος να καθορίζει έστω έμμεσα –και πάντως όχι με τρόπο ρητό– όχι μόνο τους σκοπούς και τα μέσα της επεξεργασίας, ως κριτηρίων επί των οποίων ερείδεται ο χαρακτηρισμός κάποιου ως υπευθύνου επεξεργασίας, αλλά ενδεχομένως και τον ίδιο τον υπεύθυνο επεξεργασίας⁸, προκύπτει μία ερμηνευτική προσέγγιση που διευρύνει τη «συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση» ως νομική βάση (άρθρο 6 παρ. 1 περ. γ' του ΓΚΠΔ)⁹. Ειδικότερα, το Δικαστήριο αναφέρει ότι, σε περίπτωση έμμεσου *ex lege* προσδιορισμού ιδίως του υπευθύνου επεξεργασίας, πρέπει να απορρέει η εν λόγω ιδιότητα με επαρκή βεβαιότητα από τον ρόλο, την αποστολή και τις εξουσίες που περιγράφονται στις σχετικές νομοθετικές διατάξεις σχετικά με την εν λόγω οντότητα. Κατάλλγηι δε ο ενωσιακός δικαστής στο συμπέρασμα ότι η *Moniteur Belge* αποτελεί υπεύθυνο επεξεργασίας δεδομένου ότι από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει ότι το βελγικό δίκαιο καθορίζει έστω έμμεσα τους σκοπούς και τον τρόπο επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων που διενεργούνται εκ μέρους της πρώτης¹⁰. Το ανωτέρω σκεπτικό μπορεί να αποτελέσει εφαλτήριο για την επίκληση της έννομης υποχρέωσης –γιγαντωμένης πια λόγω του επιτρεπόμενου της *ex lege* ερμηνευτικής συναγωγής της– ως νομικής βάσης επεξεργασιών. Και ναι μεν ορισμένες φορές το αποτέλεσμα μιας τέτοιας συναγωγής και κατ' επέκταση θεμελίωσης νομικής βάσης μίας επεξεργασίας εξυπηρετεί πρακτικούς σκοπούς, ιδίως για τους υπευθύνους επεξεργασίας, καθώς μπορεί ενδεχομένως να λειτουργεί ως μια ευκαιρία να απαλλάσσονται από τις «αιτιολογικές δυσχέρειες» που θέτει η νομική βάση του υπέρτερου εννόμου συμφέροντος, εντούτοις δεν μπορεί κανείς να παραβλέψει το γράμμα της διάταξης του άρθρου 6 παρ. 3 του ΓΚΠΔ, που αναφέρει ότι η βάση για την επεξεργασία του άρθρου 6 παρ. 1 γ' ορίζεται σύμφωνα και με το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας. Επομένως, εγείρεται το ζήτημα της δυνατότητας ερμηνευτικής διεύρυνσης του ανωτέρω «ορισμού» κατ' άρθρο 6 παρ. 3 του ΓΚΠΔ, κατά τρόπο που να περιλαμβάνεται σε αυτόν και η προαναφερόμενη έμμεση εκ του νόμου συναγωγή του σκοπού και του τρόπου της επεξεργασίας, πέραν της ρητής

⁸ Βλ. EDPB, Κατευθυντήριες Γραμμές 07/2020, ό.π., παρ. 24.

⁹ Για τον σχετικό προβληματισμό, βλ. και σχόλιο P. Craddock, διαθέσιμο στο [link](#).

¹⁰ Βλ. σκέψεις 34-35 της σχολιαζόμενης απόφασης.

ex lege υπόδειξης, η οποία προκύπτει καταρχήν στο πλαίσιο μιας γραμματικής ερμηνείας της ανωτέρω διάταξης του άρθρου 6 παρ. 3 του ΓΚΠΔ.

Τέλος, η σχολιαζόμενη απόφαση δεν διαλαμβάνει αναλυτικές σκέψεις επί της έννοιας των από κοινού υπευθύνων επεξεργασίας και κατευθύνει το αιτούν Δικαστήριο όπως διερευνήσει το ενδεχόμενο να προκύπτει έστω και έμμεσα από το βελγικό δίκαιο από κοινού ευθύνη του φορέα που έχει την ευθύνη της επίσημης εφημερίδας του εν λόγω κράτους με άλλες οντότητες αναφορικά με τις επίμαχες πράξεις επεξεργασίας. Μάλιστα, το ΔΕΕ επαναλαμβάνει και παγιωμένες πλέον θέσεις της νομολογίας του, ιδίως ως προς το ότι η από κοινού ευθύνη διαφόρων φορέων για την αυτή επεξεργασία προσωπικών δεδομένων δεν προϋποθέτει την πρόσβαση όλων τους στα σχετικά δεδομένα¹¹. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι το ΔΕΕ κάνοντας λόγο, όπως προαναφέρθηκε, και για έμμεσα συναγόμενη εκ του νόμου από κοινού ευθύνη περισσοτέρων φορέων για συγκεκριμένες πράξεις επεξεργασίας φαίνεται να δίδει έμφαση στην εν τοις πράγμασι διαπιστούμενη ουσία της διαμόρφωσης της ευθύνης μεταξύ περισσοτέρων. Η θέση δε αυτή φαίνεται καταρχήν συνάδουσα και με τις σχετικές για την έννοια των από κοινού υπευθύνων επεξεργασίας Κατευθυντήριες Γραμμές του EDPB, όπου αναφέρεται ότι είναι πιθανό να μην προσνέμει ρητά κάποια σύμβαση ή και ο ίδιος ο νόμος τον χαρακτηρισμό σε κάποιες οντότητες ως από κοινού υπευθύνων επεξεργασίας επομένως σε αυτές τις περιπτώσεις καθίσταται αναγκαία η υιοθέτηση μιας πραγματολογικής προσέγγισης στο ποιος έχει επιρροή στους σκοπούς και στα μέσα της εκάστοτε επίμαχης επεξεργασίας¹². □

¹¹ Βλ., πέραν της μνημονευόμενης απόφασης του ΔΕΕ στη σκ. 48 της σχολιαζόμενης, και C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, παρ. 38 καθώς επίσης και EDPB, Κατευθυντήριες Γραμμές 07/2020, ό.π., σελ. 18.

¹² Βλ. EDPB, Κατευθυντήριες Γραμμές 07/2020, ό.π., σελ. 17. Πρβλ. δε και Γνμδ της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα 1/2021, διαθέσιμη στον ιστότοπο αυτής www.dpa.gr.